

Muña ykbal diýerler / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Ýatlamalar

написано kitapcy | 21 января, 2025

Muña ykbal diýerler / hekaýa MUÑA YKBAL DIÝERLER

Şäheriň merkezindäki et dükanynyň içi hümerlenişikdi. Şeýle-de bolsa, galmagal-gowur ýokdy, her kim nobatyna alyp durdy. Hortaň, ýaňaklary içine çöküşen satyjynyň maňlaýyndan düwmelenip-düwmelenip der akýardy. Daşyndan göräýmäge ol şunça märekä hyzmat edýänligine monça ýalydy. Et satyjysyna alyjylary razy etmek ýeňil-ýelpaý işem däl-ä.

Nobaty golaýlan orta boýly, etleki adam: "Şeýtana sapak beren bi. Eti gapana gatyрак oklaýar, tereziniň "diljagazy" belli bir sana barmanka aýyrýar. Şeýdibem, yüz elli gram kem berýä" diýip, satyjy barada oýlanýar. Adamlar muny bilmeýärlermikä ýa-da "ownukçyllyk" etmeýärlermikä?

Hawa, Didar aga obada magazinçidi. Zähmet rugsadyny alypdy-da, şäherde täze jaýa giren oglunyňka gezmäge gaýdypdy. Ýöne onuň oba adamlarynyň bir köpügini çileni ýadyna düşenok. Ýogsam, obalyar juda sada ahyry.

Ynha, onuň öňünde iki adam dur. Birden ol satyjynyň gözlerine siňe-siňe seretdi. Ýüreginiň urşu artan ýaly boldy. Dur-la, ol bi melguny bir ýerde görüpdü. Nirede? Aý, onsoňam, dünýäde meňzeş adam gytmy?

– Sakgaldaş, näçe kilo çekeýin?

Didar aga erbet düýş görüp, hopugyp ukudan oýanan ýaly, tisginjiredi: "Sesem-ä, tanyş munuň. Be-e, şolmukanaýt".

– Öýünde uklasaň, ýagşy bolardy, sakgaldaş.

Satyjynyň içýakgyç ýylgyrmasy Didar aganyň aňyrsyny bári getirdi:

– Bir ýüz elli gramy kem, üç kilo çek.

Satyjynyň ýylgyrmasy şo bada sumat boldy, yöne ýüzi gyzmady. Didar aga eti aldy-da, gyradaky köneje otyrgyçda ýerleşip, satyja ser salmagyny dowam etdirdi. Onuň göz öňünde uruş wakalary janlandy. Sowet Goşunynyň bölümleri yza çekilýärdiler. Daş-töweregiň oýmur-oýmur çukur bolup, howadan däriniň ysy ajymtyk gelýärdi. Esger Didar Berdiýew tümmegiň ýanyndan geçiberjek bolanda iňňildi eşitdi. Ol awtomatyny berk gysymlap, sakga durdy.

– Kö-mek ediň!..

Didar ýaraly esgeriň ýanyna baryp, maňlaýyna gan saçalanan kellesini galdyrdy:

– Dost jan, suw bersene.

Esger onuň goşaryndan tutup, mytarasyndakyny boşadaňkyrlady. Her hal, Didar suw gabyny çekio aýyrady. Gyssanmak gerek, yzda nemes tanklarynyň sesi eşidilýär.

Didar ýaralyny arkasyna alyp, öňe ugrady. Öňýanjagazyndaky tokaýa ýetmeli. Rus tokaýy... Halasgär ol. Didar tokaýa girenden soňam, tä ysgyny gaçýança gidip, çemeli ýer peýläp otyrady. Demini dürsedi: "Biziňkiler eýýäm arany açdy. Zyýany ýok, men bir esgeri ölümden halas etdim". Ol bu esgeriň snaryad ýarylanda seňseläp, kellesinden ýaralanandygyny anyklady. Kellesini sarady. Biraz gurbatlansa, özem ýöräp biljek.

Goşhaltasynda galan ýekeje konserwini açyp, gatan döwüm çöregini ortada goýdy. Ýaraly ilki işdäsiz tamşandy. Didar ýýdirmek üçin, ony gyssady:

– Çalt iý, dost jan, bu taýy öýümüz däl.

Bu täsir etdimi ýa işdäsi açyldymy halas edeni basym göwünjeň iýip başlady, onsoň Didar çekildi.

– Näm e iýmediň?

– Men dok.

Elbetde, Didar ortadakylary lak-luk atsa-da, doýjak dälidi. Ol ysgyny gaçan ýoldaşyny gurbatlandyrmak isleýärdi.

– Adyň kim?

– Hudaýguly.

Olar elleşdiler.

– Suw galmadymy?

– Az-kem bar.

Didar oňa mytarasyny uzatdy. Hudaýguly galanja suwy sokga sordy. Ol kemterisinden gulkuöldyny gözleri bilen ýuwudýan şekilli seredýän Didara bir owurdam mürähet etmedi. Didar beýlesini bakyp ýuwdundy-da, ýarçyk-ýarçyk bolan dodagyny ýalaşdyrды.

– Gideli.

Ol Hudaýgula söýget berip galdyrды.

– Başym aýlanjak bolýa.

– Ýöräbereli, aýrylar.

Olar ugradylar. Käte dem dürsäp, iňrik garalýança gitdiler. Tokaý gutarmady, özleriniňkem ýetdirmedi. Onsoň düýbi köwlen agajy penalandylar. Gaýmalaşýan akja gar ýere düşýärdi. Uzak oturmak mümkin dälidi, barha güýjeýän sowuk doňdurjak.

– Ýagdaýyň niçik?

Hudaýguly sargyny elleri bilen barlaşdyrды.

– Ýagşy, sargydyň ýüzüne gan çykmandyr.

– Gorkma, tiz gutularsyň.

– Uklasym gelýä.

– Bir sagat dynç alaly.

Olar biri-birine has gysylyşdylar. Didar ýoldaşyna sowal berdi:

– Öýlendiňmi?

– Juk.

– A meniň bir çagam bar.

Ara dymşlyk düşdi. Didar Hudaýgula gaňrylyp seretdi. Ol uklapdyr. Didar ýoldaşyna şinelini örtüp, gezmeledi, ellerini owkalaşdyrды. Bir sagat çeni bolanda, ony turuzdy. Hudaýguly süýji-süýji pallady-da:

– Gijelikde azaşarys.

– Barybir, ýola beletçiligimiz ýok.

Esgerler ýene ýola düşdüler, ahyry daňyň ümüş-tamyşlygynda tokaýyň çetine çykdylar. Gar indi torgaýlap ýagýardy. Agaçlaryň başlary şuwuldap ses edýärler. Töwerekde käte ýalpyldap gidýän ysşygyň ýagtsyna golaýjakdan ýoluň geçýänligi

bildirdi. Aňryýanyndan ýene tokaýlyk başlanýar.

– Halys ysgyn-deramatym gaçdy, ýakynda oba-ha bolmaly – diýip, Hudaýguly madyrdady.

– Ýuwaş, ýöne ony nemesler eýeläpdir.

– Nätmeli, onda?

– Yza çekilip, agşama çenli garaşmaly. O tokaýlyga onsoň geçeris.

– Barybir, açlyk, ýadawlyk heläk etjek.

Hudaýguly yraň-daraň edip öňe ýöredi.

– Dur!?

Didar özüne erk edip bilmän, çirkin gygyryp, ony gujaklady. Onýança, yşk ýalpyldap, awtomat tatyrdady. "Wah" edip, Didar egildi-de, aýagyny tutup, gara süsdürildi. Ýoldaşy yza çekilip, sumat boldy... Ol gözlerini açanda, näçe mahal ýatanlygyny hakydasyna getirip bilmedi. Diňen gar ýarpy göwresini örtüpdür. Bir aýagy bütinleý jansyz. Agzynyň içi gus-gury, göwresi buza dönüpdür. Esger ýene gözlerini ýumdy. Birden onuň gulaklaryna ses eşidilen ýaly boldy. "Aý, bu göwnümedir, akylm çaşgynlaýar öýdýän" diýip oýlandy. Sesiň weli, zýy üzülenok. Özem zenan sesi, kömege çagyryýar, aglaýar. Ejize kömek etmek duýgusy esgere biraz gurbat berdi. Ol dişlerini dodagyna geçirerläp gysyp, gozgandy-gozgandy-da, bir eline direnip oturyp bildi. Töweregine diň saldy. Ses, asyl uzakda däl eken. Golaýjakdaky ýol ugrunda nemesiň biri iku at goşulgy arabanyň üstünden ýetişen gyzy düşürüp, gozakly motosikline süýrüp gelýär. "Wagşy"... Ol awtomatyň gulagyny gysyp goýberip, arkanlygyna ýykyldy.

Didar bu gezek gor ýaly ýylyjak rus öýünde gözlerini açdy. Görse, bir kempir bilen ýetişen gyz üstüne abanyşyp dur. Gyz halasgäriniň özüne gelenligine begenip, horkuldap aglady...

Ýatlamalaryň arasy şarta üzüldi. Didar aga gozganjyrap, duluklaryndan syrygşýan deri süpüreýinem diýmedi. Onuň ysgyny gaçyp, gözleri peträp hanasyndan çykyp barýardy: "Jeň meýdanynda ýaraly ýoldaşyňy taşlamak, dönüklük bilen barabar ahyry".

Duranlaryb oňa gözlerini aýlany boldy. Bir ýaş ýigit bolsa, ýanyna geldi:

– Ýaşuly, saglygyň ýokmy?

– E-e..., bi şol! Şol!!

Güňleç sese duranlar aňk-taňk boldular. Ýaş ýigit gaýra çekildi.

– Şol bi, kezzap Hudaýguly!

Didar aga ýokary turup, yranjyrap satyja garşy ýöneldi. Satyjynyň etli elleri howada doňup galdy, ýöne Didar oňa ýetmedi. Çep gursagyny tutup, birýana gaýdanda eserdeň hem çakgan ýaş ýigit tutmaga ýetişdi. Ol aljyraňňy gygyrdy:

– "Tiz kömege" jaň ediň!

Satyjy-da aýak üstünde zordan durdy: Jeň meýdany... Özünü halas eden esger, soň ol ýaralananda, taşlap gaçyşy göz önünde janlandy.

Didar aganyň endam-jany ot alan ýaly lowlap gyzýardy, hut ellerini çürşürüp barýar. Ol guran dodaklaryny ýalaşdyryp, samyrdady:

– Bi şo... kezzap... dönük.

Ýaş ýigit gözlerini elek-çelek edip, bütinleý aljyrady. Alyjylar daşyna ýygnandylar.

Bi agyryly ýürekde gör, näçe pynhan syr barka? Ýaşuly özünü dürsese barysy belli bolar.

Hawa, muňa ykbal diýerler.

Annatagan NURGELDIÝEW. Hekaýalar